

Prijzen voor Innovatie en Duurzaamheid Ei van Columbus 2006

Juryrapport

14 februari 2006

1. HET EI VAN COLUMBUS 2006. PRIJZEN VOOR INNOVATIE EN DUURZAAMHEID

1.1. Opzet van de wedstrijd

Met de slogan "Win het Ei van Columbus" schreef de Minister van VROM in samenwerking met de Minister van OCenW in 2001 voor het eerst de Prijzen voor Innovatie en Duurzaamheid uit. Hiermee was de verbreding en vernieuwing van de voormalige Milieuprijzen voor de Industrie, die bestonden sinds 1987, een feit. Uit het grote aantal inzendingen in 2001 en 2003 van organisaties uit alle segmenten van de samenleving bleek dat er van de Prijzen een flinke stimulans naar organisaties uitgaat om aan producten en projecten te blijven werken die innovatief zijn en duurzaamheid bevorderen.

Voor de Staatssecretaris van VROM vormde dit resultaat voldoende aanleiding om de Prijzen in 2005 weer uit te schrijven. Nu samen met maar liefst zeven Ministers, namelijk die van Economische Zaken (EZ), Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit (LNV), Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), Verkeer en Waterstaat (VenW), Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), Buitenlandse Zaken (BZ/OS) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Deze brede oproep aan organisaties weerspiegelt het karakter van de Prijzen van 2006: met het uitloven ervan willen de Staatssecretaris en de zeven Ministers namelijk grotere bedrijven, het midden- en kleinbedrijf, provincies, gemeenten en waterschappen, dienstverlenende organisaties, onderzoeksinstituten en onderwijsinstellingen belonen die zich inspinnen voor een duurzame bedrijfsvoering, product of dienst, productietechnologie, onderwijs- en onderzoeksprogramma's, internationale samenwerking of voor kleinschalige duurzaamheid. Het gaat daarbij om de invoering van iets nieuws, na een integrale afweging van economische, ecologische en sociale aspecten. Dat gebeurt 'hier en nu', op de terreinen van (o.a.) productie, consumptie, transport, opleiding, recreatie, samenwerking, werken en wonen en rekening houdend met 'daar' en 'later' (Actieprogramma Duurzame Ontwikkeling, juli 2003).

Aan deze editie van de wedstrijd deden 345 inzenders mee, afkomstig uit grotere bedrijven, het midden- en kleinbedrijf, provincies, gemeenten en waterschappen, dienstverlenende organisaties, onderzoeksinstituten en onderwijsinstellingen. Hun inzendingen zijn beoordeeld door een onafhankelijke Vakjury. De leden, deskundigen op verschillende terreinen, hebben op persoonlijke titel zitting in de jury. Dit zijn:

mw. prof.dr. M.C.E. van Dam-Mieras (Open Universiteit) - voorzitter

ir. G.P.J. Dijkema (Technische Universiteit Delft)

drs. A.B. de Graaf (HBO-raad)

prof.ir. L.H. Immers (TNO)

drs. P. Lammers (adviseur ontwikkelingssamenwerking)

dr.ir. H.H. Nijhuis (SenterNovem)

drs. R. van Raaij (Stuurgroep Leren voor Duurzame Ontwikkeling)

mw. drs. M. H. Stolk (Gemeente Vianen)

mw. drs. C. Voordendag (NBvP, Vrouwen van Nu)

Op 14 februari 2006 is door de Vakjury bekendgemaakt wie van de door hen in november 2005 genomineerde vierentwintig inzendingen in de zes categorieën van de wedstrijd het Ei van Columbus 2006 winnen.

Naast de Vakjury is er een Jeugdjury. Deze bestaat uit leerlingen van groep 8 van basisscholen uit heel Nederland. Zij hebben de vierentwintig genomineerde inzendingen beoordeeld. De Jeugdjury heeft vandaag ook de winnaar van het Jeugd Ei van Columbus 2006 uitgeroepen.

1.2 Wedstrijd om het Ei van Columbus 2006

De Vakjury heeft de inzendingen beoordeeld aan de hand van criteria die relevant zijn als het gaat om innovatie en duurzaamheid. De Vakjury heeft als eerste naar de inzendingen gekeken aan de hand van een aantal algemene beoordelingscriteria, die voornamelijk betrekking hadden op 'innovatie', bijvoorbeeld of er sprake was van een nieuw product, dienst of productietechnologie. Vervolgens zijn inzendingen beoordeeld met behulp van nog een reeks beoordelingscriteria die voor de betreffende categorie van toepassing waren. Deze criteria hadden vooral betrekking op 'duurzaamheid'. In het geval van de categorie duurzame bedrijfsvoering ging het er bijvoorbeeld om of uit de inzending bleek dat er opvallend vernieuwend en creatief te werk gegaan wordt bij de inrichting, het management en het beheer van de

organisatie. En bij de categorie duurzaam product of dienst bekeek de Vakjury onder andere de aard en omvang van het milieuprobleem waar een verbetering voor werd aangedragen. In het geval van de categorie duurzame productietechnologie werd bijvoorbeeld de doorwerking van de verbetering in de hele keten van grondstof tot uiteindelijke afval- of reststof bekeken, of de mate waarin deze zou leiden tot een oplossing in een deel van deze keten. In de categorie onderwijs- en onderzoeksprogramma's, -modules en werkvormen beoordeelde de Vakjury onder andere of aangetoond kon worden op welke manier het onderwijsprogramma, -module of werkvorm bij zou dragen aan de ecologische, economische en sociale aspecten van duurzaamheid. In de categorie internationale samenwerking ging het bij het oordeel van de Vakjury onder andere om de vraag of het samenwerkingsverband was gebaseerd op principes van gelijkwaardigheid en het behalen van wederzijds voordeel. In de categorie kleinschalige duurzaamheid, tenslotte, bekeek de Vakjury ter beoordeling van de mate van duurzaamheid of er ook een significante bijdrage aan duurzaamheid geleverd werd vanuit lokaal, provinciaal of regionaal perspectief.

De Vakjury heeft alle inzendingen met plezier en grote interesse bekeken. Hoewel iedereen die een inzending gedaan heeft op zijn eigen manier iets doet aan innovatie en duurzaamheid, laten het aantal en de kwaliteit van de inzendingen volgens de Vakjury zien dat eigenlijk ieder type organisatie in Nederland - soms in samenwerking met partners uit andere landen - actief bezig is met het aanpakken van maatschappelijke problemen. De Vakjury constateert verder dat er bij deze editie van de wedstrijd enerzijds veel inzendingen zijn die betrekking hebben op zaken die een paar jaar geleden nog volop bediscussieerd werden en nu in de implementatiefase zitten en anderzijds veel inzendingen die zich richten op zaken die nu nog in de ontwerpfase zitten. De effecten van deze laatste groep van inzendingen zijn nog moeilijk te beoordelen. De Vakjury wil inzenders van plannen echter van harte oproepen om door te gaan met de verdere ontwikkeling hiervan, omdat het naar het oordeel van de Vakjury om kansrijke initiatieven gaat. Het concretiseren van plannen heeft tijd nodig, net als het bewerkstelligen van de veranderingen die met de plannen beoogd worden.

De Vakjury is zeer onder de indruk van de inhoud en omvang van innovaties op het gebied van productietechnologie. Er zijn een groot aantal inzendingen in deze categorie die, in het algemeen gesproken, van hoge kwaliteit zijn. Verder merkt de Vakjury op dat, wanneer ze de ingediende onderwijs- en onderzoeksprogramma's, -modules en werkvormen bekijkt, hier een veelheid aan aspecten in de breedte en diepte in zitten die met elkaar de nodige veranderingen en vernieuwingen in het

onderwijs kunnen bewerkstelligen. Met andere woorden, innovatie en duurzaamheid zouden de dragers voor deze veranderingen en vernieuwingen kunnen vormen.

Ook de inzendingen in de beide nieuwe categorieën in deze editie van de wedstrijd, namelijk internationale samenwerking en kleinschalige duurzaamheid, heeft de Vakjury met veel belangstelling bekeken. De Vakjury is onder de indruk van de creativiteit die op het gebied van internationale samenwerking aan de dag wordt gelegd om tot innovatie te komen en aan duurzaamheid te werken. Dit geldt ook voor inzendingen die wat kleinschaliger van aard zijn en zich richten op het lokale, provinciale of regionale niveau. De Vakjury vindt de kwaliteit van de inzendingen in beide categorieën bemoedigend en zou het zeer waarderen wanneer inzenders de ontwikkelingen die zij in gang hebben gezet actief doorzetten en verder uitwerken.

2. NOMINATIES EI VAN COLUMBUS 2006

(N.B. Categorie I t/m V zijn weggelaten, Stichting Aarde)

2.6 Categorie VI. Kleinschalige duurzaamheid

De volgende inzendingen zijn door de Vakjury genomineerd voor het Ei van Columbus 2006, op grond van een aantal overwegingen:

Aarde-Werk

Leve Leven!, bewoners van multiculturele wijken werken samen aan duurzaam wonen en leven

- de aanpak van thema's die te maken hebben met duurzaamheid door en voor bewoners in een wijk is zeer toegankelijk voor alle betrokkenen
- de activiteiten zijn van, voor en door bewoners van welke afkomst dan ook
- de aanpak wordt breed door hen gedragen
- en slaat bovendien aan in andere steden in Nederland.

Angelaschool voor basisonderwijs

Sarah's Wereld op de Angelaschool in Boxtel

- de manier waarop de door het Wuppertal Instituut ontwikkelde vorm van duurzaam onderwijs hier in het basisonderwijs wordt toegepast houdt een onderwijsvernieuwing in;
- Natuur en Milieu Educatie en duurzaamheid worden op een logische manier met elkaar vervlochten en
- zijn zo verwerkt in de manier waarop er onderwijs gegeven wordt, dat zij structureel geworden zijn.

Provincie Zeeland/Gemeente Tholen

Duurzaam Ondernemen Tholen

- het lukt een groep ondernemers op Tholen om, door gezamenlijk op te trekken, duurzaam te ondernemen;
- waarbij alle aspecten van duurzaamheid integraal worden aangepakt
- en er gebruik wordt gemaakt van praktische instrumenten, zoals de milieubarometer, om deze aanpak te toetsen en hierover onderling en met de omgeving te communiceren.

Stichting Aarde

Crabbehof dopt z'n eigen boontjes

- in deze wijk in Dordrecht wordt op heel kleine schaal, intensief met de diverse aspecten van duurzaamheid omgegaan,

- of het nu om ondernemerschap en werkgelegenheid gaat, leren samenwerken of het gebruik van gezond voedsel;
- bewoners van de wijk leren wat de betekenis van deze onderwerpen is voor de kwaliteit van hun eigen leven en voor die van hun leefomgeving, waardoor zij goed voor zichzelf en voor hun omgeving leren zorgen.